Byxii oronuudai proletaarinar, negedegtii!

URIAAD-MONGOL
UNEN

OLFOONOI KOMUNIIS (BOLЬŞEVIIG) PAARTIIN URIAAD MOŽIIN KOMITEEDEI, BMASSR-n TYBEI GYISEDXEXE KOMITEEDEI ba BURSOVPROFOI YDER BYRIIN ORGAAN.

(2045) | 1937 onoi JANVAARЬ 15 | Sen 5 myn.

Xynde Azyiledberiiin Arkomoi prikaaz

„Specstaalь“ treestiin erxilegşiin tuşaalhaa nyxer **Tevosiaan** *syləəlegdeze, Oborooniin Azyiledberiiin Arkomaadai xydelmeride oroxo bolhontoi daşaramduulan, nyxer* **Tevosiaanai** *şanarta buladai ba ferrosplaavuudai zavooduudii emxidxegşe ba xytelberilegşe baixa zuuraa tusxai gabijaa gargahiinь temdegleed, tereende baiasxalan xyrgeneb.*

Xynde Azyiledberiiin Arkom—
S. ORDZONIKIIDZE.

1937 onoi janvaarь 10.

...xoloin MTS-n ...im xynyyd

...yblikiin tyryy MTS ...nxoloin MTS-n (Muxar- 15 xyn erxim staxaa- inzeneer-teexnikiin xy- egşed paartiin Bur- ...oi ba zasagai gazarai ...r Ulaan-Yde goorod Staxaanovoi meetodii ...delmerideə yrgenəər ...enei aşaar 1936 onoi- ...ii xydelmeriii amzalta- ...yyrgeze, respyyblike tyryy huuri ezelehen ...in MTS-n ede staxaa- respyyblikiingee paar- ...sagai xytelberilegşedte ...g ə amzaltanuudii ygexe ba saaşadaa xe- ...aa şuxala zaabari ab- ...jiree.

...xed be, jamar amzal- ...olohon xynyyd be? ...erenei—traaktorai ot- brigadiir, terenei bri- ...36 on soo traaktor by- ...0 gektaar gazar xaxa ...e abhan ujalgaa dyyr- ...aktor byriin 1065 gek ...xalaad, traaktor by- ...4 kilograam tohon ty- ...əhan baina.

Gavriilovi̇ç Ivanoov — ...ai otriaadai brigadiir, ...byriin 890 gektaar ...xamta 9516 kilog- ...hon tylişə almahan. **...orziin**–traktoriist,1936 ...eereingeə smeene soo ...taar xaxalaad, 2012 ki- ...goriuuçiii almaza, ...goo xenheeş jixe by- ...ruulhan baina. Nyxer 1050 azalta yder xydel- ...adana 3430 tyx. myn- ...oo.

...l Varfolomeejev—kom- ...r, sezoon dotor 468 gek- ...urlaahan ba zarьma ...dte 30-32 gektaar xyr- ...aadag baigaa. Nyxer ...meejev gansal zunai ...662 tyx. olohon baina. ...r şingi erxim ilalta- ...tuilahan traktoriistnar Ceden-Dorzo Gombiin, Syçkoov, Nikiifor Iva- Taraas Varfolomeejev, Arxiipov; niitiin xy- ...de edebxitei xamaadal- ...traaktor maşiniin zaha- ...xaluun tuha xyrgelgii ...hen, inzeneer-teekni- ...delmerilegşedei hama- ...nna Şedriaajeva, Pa- ...ьja Logyyşkina, Fio- ...Şajduurova; mexaanig ...bkoov, inzeneer. K. Ka- ..., buxgaalter Geoorgi ...gegşed ene delegaa- ...olsono.

...er bygede gansal yi- ...iin erxim byteesii xa- ...ad bişe, baha bodoto ...rne xynyyd myn. ...soc. myriisəəji yrge- ...ubulza, dotoroi emxi ...ton hainaar tabiza sta- ...anai xydeləəji delge- ...eehedeingeə azal xydel- ...ynen sexeer xandaza ...ai ba MTS-n xytelbe- ...olşeviig johoor tabig- ...l aşaar Xonxoloin MTS ...uurida garza şadaa.

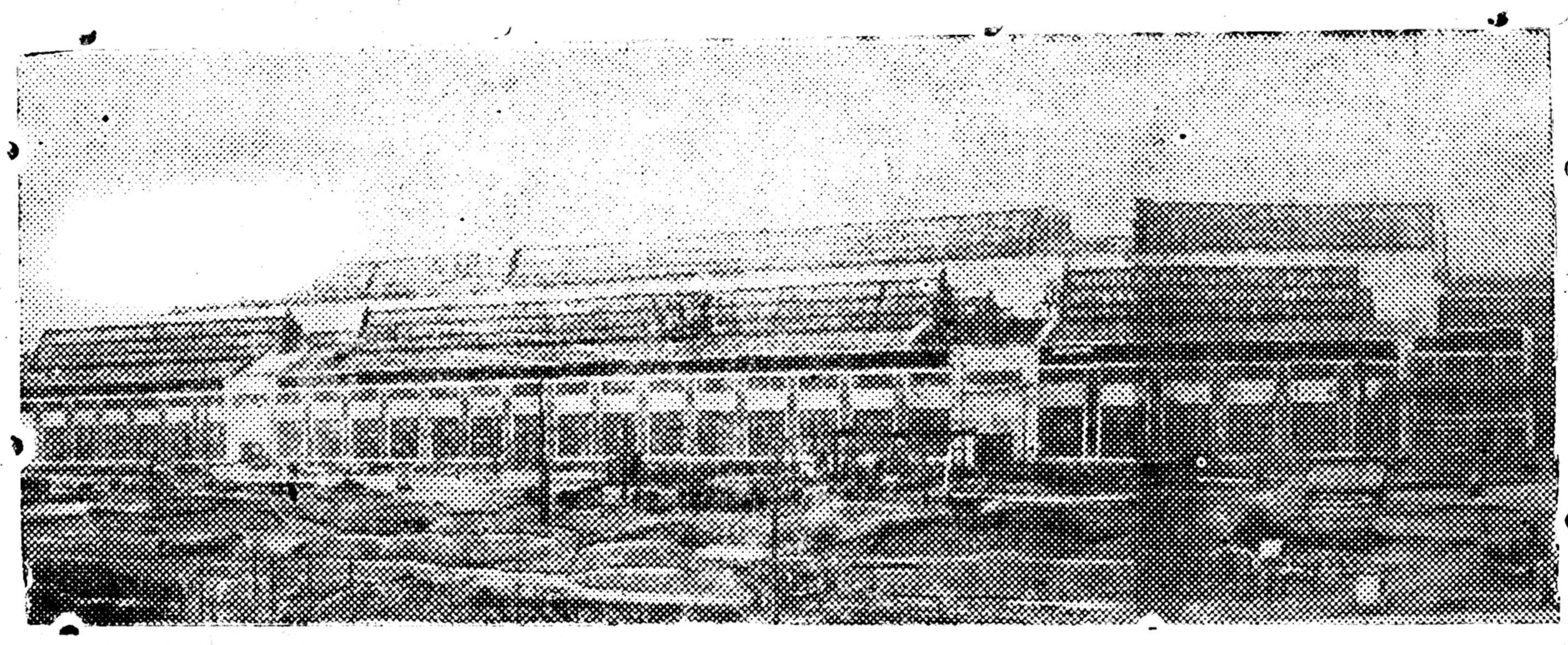

ZURAG DEERE: Ulaan-Ydiin paravooz-vagoonoi zavoodai vagoonoi kombinaad

Ulaan-Ydiin goorodoi XVII paartkonfereence xaagdaba

Ulaan-Ydiin goorodoi XVII paartkonfereenciin janvaarь 13-ai ygleenei zasedaaniii nyx. **Bujantuujev** neeze, nyx. **Verxodyybovoi** elidxelii daguulan xelegşedte yge ygebe. **Pastykoov** (mixanai kombinaadai paartoorg), goorodoi paartiin komiteedei zyghəə paartiin exin organizaacanuudii onso todorxoi operatiiv johoor xytelberiledeggyi ba myn əəreingəə paartorganizaaciin xydelmeri tuxai togtozo xelee. **Dorofiecjev** (şilei zavoodoi paartkomiteedai sekretaarь)—şilei zavood enenei urda gynzegii tahaldalda baigaa. Yiledbeeriingəə tysebii sag yrgelze gyisedxedeggyi baihan. Jyyn deerehee iime baigaab gebel, xydelmerişedeigeə xysii zybəər xeregleze şadaagyi. Paartorganizaacanь staxaanovtanai xydeləəji udaridaagyi. Mynəə tere dutuunuudii usadxaza bainabdi. 1936 onoigoo IV kvartaalai tysebii 100 proc. gyisedxeebdi. Saaşanь nyxer **Dorofecjev**, enenei urda baihan paartkomiteedei sekretaarь Gombozabiin muu xydelmeri tuxai xelee. **Ivanoov** (xirpiisiin zavoodoi paartorganizaator). **Songoolov** (Ibalgiin MTS-iin paartorganizaator), goorodoi zooniin paartorganizaacanuud tuxai goorodoi paartiin komiteedhoo anxaralaa tabidaggyiji şyymzelen xelebe. **Groosman** (goorodoi paartiin komiteedei) gegeerelei tahagii erxilegşe), **Petyxoov** (goorodoi paartiin komiteedoi 2-daxi sekretaarь)—nyx. **Pityxoob**, revoliuucan heremzee jixedxexe ba paartiin exin organizaacanuudai xydelmeri tuxai begonixon aad, jixe gynzegii udxa şanartaigaar, ton honoroor xelebe. **Xaltaanova** (paartiin kontrooliin komiisiin geşyyn), Izootov (Ulaan-Ydiin depoogoi polit-otdieelei naçaalьnik), **Leebedev** (Burkavbrigaada polit-otdieelei naçaalьnik), **Kramiişkin** (goorodoi paartiin komiteedoi poliit—gegeerelei xeltesii erxilegşe), **Zayzolkov**, **Peitroov**, **Baabyşkina**, **Dobriinin** (burmontoorg) **Kreloov** (**PVBZ-ai** barilgiin paartkomiteedoi sekretaarь), **Varnykoov** (gorkom), **Zimiin** (N-iin halbari), **Laateşev** (Burmontoorg) gegşed yge xelee.

Udaadanь nerjeme şanga aplodismeent sooguur nyx. Jerbaanov yge xelebe. Nyx. Jerbaanov PVRZ, goorodoi paartorganizaaciin dutuu xydelmeri, saaşadaa xexe xydelmeri, revoliuucan heremze, tuxai udaan togtozo xelebe. Tereenei hyyleer mandaadai komiisiin elid xel duulaad, hyyldenь rezoliuu ca batalaza abaa. Udaadanь goo rodoi paartiin komiteedoi plee nymei geşyydii ba reviiziin komiisiin geşyydii hungaad, goorodoi paartiin XVII konfereence xaagdaba.

* * *

Udaanь goorodoi paartiin komiteedoi pleenym bolbo. Pleenym deere gorkoomoi biyroogoi geşyydii hungaba. Biyroogoi geşyydte, Kiselioov (gorkoomoi 1 dygeer sekretaarь), Petyxoov (gorkoomoi 2 dugaar sekretaarь), Bujantuujev, Varnakoov, Zajcev, Arxaarov, Jelaanov ba kandidaadta Izootoy, Xliistov ba Cediix gegşedii hungaba.

ISPAANIDAXI GRAZDAAN DAINAI BAIDAL

Dainai froontnuud deere

Loondon, *janvaarь 13.* (TASS). „Moriniing poostiin“ madriidai korrespondeent, madriidai frontdo hyylei nedeeli soo bolhon baildaanai dyn gargaxa zuuraa temdeglexenь, zasagai seregyydei ezelze baihan şugamiin gedergee tyrigdehenş haa yimyyleeşedei komaandavaniin froontiinь şugamii symelen oroxo geze hanahan jabadal byteegy ylee xa. „Yimyyleeşedei olohon jyymenь, yimyyleeşedei nedeeli daisaldaza, xyndəər gemteheniii xysyylnegyi“ geze myn korrespondeent bişene.

* * *

Loondon, *janvaarь 13.* (TASS). Madriidhaa medeesexenь, myneəder yimyyleeşed Aravaxa ba yniversiteedei goorodoi rajoondo şine ataaxa xebe. Zasagai seregyyd ene ataaxiinь soxizo, yimyyleeşedii jixeer gemteebe.

* * *

Madriid, *janvaarь 13.* (TASS). Ysegelder tybei froontiin Gvadalxaar seektorto yimyyleeşed respyyblikiinxidei Alьgooriin poziicii amzaltataigaar ataaxalaba. Ende xojor serzaantnuud, xojor kapraalnuud ba 4 soldaaduud respyyblikiinxidei tala oruu orobo. Madriid şadar yimyyleeşed namduun baina.

* * *

Valeensi, *janvaarь 13.* (TASS). Ysegelder ygləəgyyr yimyyleeşegei samolioduud Malaaga goorod şadarai huuriinuudii boombodobo. Xaxad çaas tuxai bolood dobtolgoo daxihan baina. Eneenhee bolzo olon ger handarahan, 2 xyyged aluulhan baina.

* * *

Valeensi, *janvaarь 13.* (TASS). Mynəə yder Alьmeeri goorodii faşiistnuudai xojor gidroplaanud daxin boombodobo. Gidroplaanuud goorod deere xe den olon boombonuudii xajaad, hyyleeriinь doro orood pyleemioodoor buudaba. Aluulhan xyn yseen xa.

Desaant buulgaba

Loondon, *janvaarь 13.* (TASS). „Deli geraalьdiin“ medeesexenь, Malaaga goorodii egee hyylde dobtoloxodoo, yimyyleeşed Esteponii rajoondo, bişe otriaaduudaa bexizyylxiin tulda 4 traalçagaar desaant (sereg) buulgaba. Ede seregyydee buulgaza baixa yjedenь respyyblikiinxid haad uşaruulaagyi aad, hyyleerenь tedeniii toorizo, desaantiinь buta soxibo. Traalçeguudiinь respyyblikiinxid gartaa abza Malaaga abaaşaa. Yimyyleeşedei „Alьmiraante servera“ ba „Kanarias“ geze krejsernyyd Malaagii buudaba.

Dalain faşiis deermeşedei aaşa

Janvaariin 8-da ispaaniiin yimyyleeşedei seregei syydne Biskajskiin bulanda jabahan soveedoi „Smidooviç“ paroxoodii barihan ba terenii əəhediingəə ezeleed baihan poortnuudai negende abaaşahan baina. „Smidooviç“ paroxood Byxexolboonoi „Eeksportxleeb“ geze negedelhee ispaaniiin respyyblikiin naimaagai emxinyydte xudaldahan ediee xooloi zyilii aşaalaad, Leeningradhaa jabahan baina. Paroxoodto 1850 toonno oroohon, 919 toonno çeçeviica, 572 tonno şeniice aşagdahan baigaa.

(TASS).

TASS-n azaglalta

Ispaaniiin yimyyleeşedei seregei syydnenyyd dalai deere deerme xehen zandaa. Ispaaniin ergiin dalain zamaar johon busiin jabuulganuudii xeze baihan dalain faşiis deermeşed buu zebseg bederxemnai geze, xudal xuurmag şaltag olzo, ediee xooloi produukt aşaalaad jabahan, soveedoi „Smidooviç“ paroxoodii barihan baina. Ispaaniiin yimyyleeşed əəsedeiinь daldalaza baihan faşistnuud, faşiis interveencyydei paroxoodhoo buu zebseg jixeer abza hurşahan baina. Edeneer soveedoi paroxood sooxi tariaan doronь buu zebseg niuultatai beze geze hanadag baina. Dalain faşiis deermeşed s veediin paroxooduudii xeden daxin bariza negzexedee, jamarş buu zebseg ologgyi ba olzo şadaxaşgyi baigaa. Faşiis generaalnuud soveediin syydnenyydii bydyyligeer bariza, tedenii negzeheneigee xariuusalgahaa zaisaza şadaxagyi.

Ulaan-Yde—Moskvaa

Manai komaanda janvaariin 8-nai yder emşedte bejee yzyylbe. Bygede elyyr baiba. Ydeşelen Vasiliisa Meleentьjeviin zoxioohon zyzegii teaatrta xarababdi. Ene zyzeg bideniii jixe honirxuulba. janvaariin 9-e ydeşe Oomskiin fizkylьtyyriin edibxitenei suglaanda bailsaza, sanaar jabahan zorilgo ba udxa şanarii xeleze ygebebdi. Oomskiin fizkylьtyyrnigyyd Buriaad-Mongoloi azalşada xaluun bajarii xyrgebe. 10-ai yder moziin gyisedxexe komiteed ba BK (b) Paartiin Možkomdo orozo moziin xytelberilegşedtei uulzababdi. Ene uulzalga imagta axa dyygei baidalaar yngerbe. Exenernyydei dunda eneentei zergeşexe jabadal byxe delxei deere baixagyi geze uulzalga deere baihan moziin xytelberilegşed temdeglezе, saaşaa hain jabaza xyreeregtii gebe.

Koosarev ba Xaarçenko nyxedte xariu telegraama elьgeebebdi. 11-ei yglәәgyyr saaşaa zamdaa garaabdi. Oomskodo jixe hainaar amaraad, saaşaa zorigtoi jabanabdi.

Butanaajev.

Malai bairanuudii haizaruulja

Byxii veterinaarnar, zooteexnigyyd ba malazalai tyryy xynyydte

Xydee azaxuin erdem uxaanai V. I. Leeninei neremzete akadeemiin veterinaariiin seekciin VII pleenymde xamaadagşadai xandaxa bişeg.

Malai yxedeg şaltagaanuudii şinzelen şalgaxada, yxehen malai olonxinь xaldabarigyi ybeşenhee yxedeg baina. Ene bol, malii buruugaar xoolluulhan ba xaruuhalhan deerehee, malai bairanuudai ventiliaacanuud muu baihanhaa, tedeenei jixe şiigtei baihan haa, malai bairiin temperatuuranь (xyiten dulaaniiinь) togtuurigyi baihanhaa ba muuxai agaartai baihanhaa boldog baina. Ede byxii asuudalnuud malai elyyri xamagaalxa erdem uxaagaar zoxioon şinzegdeze baina.

Revoliuucahaa urda ene erdem uxaan ton hulaar delgerehen baigaa. Urda zizexen, bu tarxai baihan xydee azaxui malai elyyri xamagaalxa erdem uxaanai (zoogigijeeniin) zaabarlii saiza baixa malai bairanuudii barixa şadalgyi baigaa.

Gansal, malazalai jixe jixe nyyd sovxoozuudii ba kolxoozoi tavaarai feermenyydii emxidxexetei xamta malai elyyri xamagaalxa erdem uxaanai byxii asuudalnuudii zoxioon bii bolgoxonь ton şuxala bolhon baina. Urdanь veterinaari geeşe malai ybeşeniii argalxa xeregii gol baridag baihanhaa, mynөө, malai ybeşende xyrtexegyi arganuudii (profilaaktika) gol anxaraldaa tabixa xeregtei.

Ene bolbol, malazalai tyryy xynyydei Byxexolboonoi zyblөөn deere nyx. Ja. Jaakov levai xelehen, veterinaariiin xozomdohon jabadalii zogsooxo zamai tyryyşiin alxam bolno.

Akadeemiiin veterinaariiin seegciin pleenym malazalai tyryy xynyydtei xamta malai elyyri xamagaalxa erdem uxaanai gol asuudalnuudii zybşөө. Ene pleenym malai yxelgii oiriin sag soo yseelexe ba tedenei produukcii jixexen deeşelyylxe xeregte tuha bolomoor todorxoi togtoolnuudii gargahan baina.

Dooro xelegdehen xemzee jabuulganuudii xereg deerenь bejelyylxii malazalai byxii xydelmerilegşedii urinabdi:

1. Feerme byriiingөө niutagai erxe baidalda xeregleze bolmoor veterinaariiin profilaaktikiin (malai ybeşelelgii urdaşelen heremzelxe xemzee jabuulganuud) ba zoogigijeeniin (malai elyyri xamagaalxa erdem uxaanai) asuudalnuudii xaata-laboratooriuud ba zooteexnikiin kryzooguudta zybşen zoxiooxo (vintiliaacii zybөөr xexe, malai bairanuud soo temperatuura, şiig, g. metii taaramzatai bolgoxo).

2. Somonoi sovxoozuudai malazalai seegciin edibxitentei xamta mal azalai feerme byriin, sovxooz byriin ventiliaaca ba kanalizaacanuudai jamar zerge baidaltai baihanii şalgazа yzөөd, byxii dutuu dundanuudiinь darui usadxaxa xemzeenyydii abxa.

3. Uha bulagai exi, hubag, xanaabuudii zahan haizaruulxa, xoxir şibxe xadagalalgii gurimşuulxa ba malai bilşeerii zybөөr emxidxexe.

4. Malai şine bartgdahan barilganuudii kanalizaaca ba ventellaacagyihaanь ba veterinaariiin emşen, zooteexnigei xabaadalgatai tusxai komiisiin tuşaan abaagyihaanь aşaglalgada oruulxagyi.

Xydөө azaxuin erdem uxaanudai V. I. Leeninei neremzete Akadeemiiin veterinaariiin seekciin pleenymde xamaadagşad inzeneer—barilgaşadtai xamta zarьma respyyblikenyyd, xizaarnuud ba mozonuudai baigaaliiin ularilii xaraada abalsan zoxioohon, barilganuudai tipovoi proeegtnuudii 1937 ondo ygexe geze ujalga abna.

Feerme deerexi kylьtyyre ba aiig seber—staxaanovtanai xydelmeriiin yndehe huuri myn.

Ariuun seberei xemzee jabuulganuudai azaxuidaa yrgөөr delgeryyljaa! Zoogigijeeniin kylьtyyrii deeşelyyljaa! Malazalai xygzyylxe tuxai aguu jixe voozdi nyxer Staalinai zaabarinuudii dyyrgexe xeregte şine amzaltanuudii olojaa!

Xydөө azaxuin erdem uxaanai Leeninei neremzete Akadeemiiin veterinaariiin seekciin VII pleenymde xamaadagşad. (108 xynei gar tabilgatai)

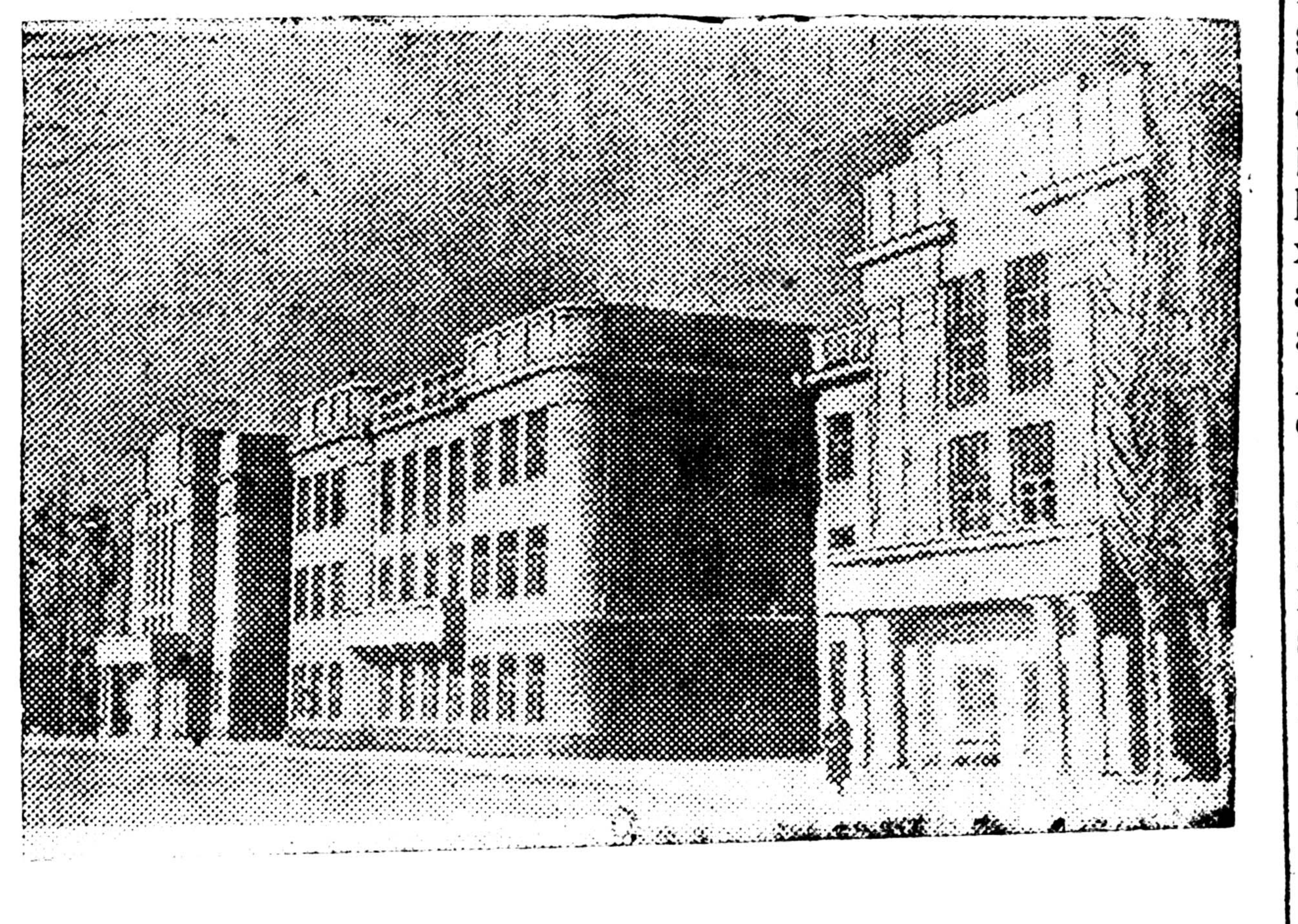

Kirgiizei respyyblike Xolbooto respyyblike boloo. Niislel Fryynze goorodtonь zasagai gazarai baişan barigdaa.

ZURAG DEERE: Kirgiizei Xolbooto respyyblikiin zasagai zurgaanuudai baişan. (SOJUUZFOTO).

Respyyblikiin xuralda kandidaadu[...]

Booxon. Buriaad-Jingyydei bylegei Leeninei ner. kolxoozoi malşa nyx Ilьiin (komuniist) 1932 onhoo xoişo mal xaradag. Anxa 60 tolgoi zaluu mal tuşaaza abhan aad, mynөө 80 tolgoi bolgood, hain xaraza baina. Nyx. Ilьiin 5 zil soo negeş mal yxyyleegyi, hain ziseete azalai tylөө kolxoozhoo 3 daxin şan abhan. Mynөө malşanai dunda jixe hain zişee xaruulna.

Myn „Enisei" kolxoozoi yniee haagşa nyx. Abagaalova malai feermede 1933 onhoo xydelmerilene. 3 zil soo nyx. Abagaalova xaraza jabahan malhaa negiş yxyyleegyi, azaldaa erxim hainaar xandahandanь aimagai gyisedxexe komiteedhoo nege patefoon şan abhan baina. Mal aduulagşa nyx. Asalxaanova 1932 onhoo xoişo malaa yxyyleegyi, xojor xynei xaraxa malii gansaaraa yder hyngyi

xaraad baidag. Mal[...] ynexөөr bolьşeviigşe dadagtaa kolxoozhoo xojor daxin, mynge tavaaraar 4-5 daxin [...] han baina. Baha, K. gegşe 3 zilde xoni x[...] raa negeş tolgoi xor[...] xaraza baihan xoninь emgeggyi ton seb[...] baidag.

Malai azal deere jabahan ede nyxed [...] ilalta olxiin tylөө ilalta olhon arga amaaraaş, bişegeerş, raas arad zon [...] de ujalgatai. Edeenei xy[...] şalgaza, malazalai t[...] nyydei respyyblikiin delegaadnarai ka[...] oruulxanь şuxala; r[...] kiin xuralai tribyyne tanuudaa. Ilaltiingaa xeleze ygexeni şuxal[...]

B[...]

Gazarii xetedee edlexe aakt

1935 ondo manai Buriaad-Mongol respyyblikede gazarii xetedee edlexe gyrenei aakt 87 kolxoozuudta ygtehen baigaa. 1936 on soo 741 kolxoozuudta aakt ygexe johotoi baihanaa, zarim kolxoozuudai niileze nege bolhon ba zarim gazarta şine kolxoozuud togtohon uşarhaa 670 kolxoozuudta aakt ygtexe bolhon baina. Bodoto deeree 1936 on soo 656 kolxoozuudta ygteze, 14 kolxoozuudta ygtөөdyi (Alairai aimagagai 1 kolxoozdo, Xoriiin aimagai 1, Tynxenei aimagai Axiiin xuuşuunai 12 kolxoozdo).

Jamar uşarhaa ene 14 kolxoozuudta aakt ygөөdyib gexede, negedexinь,—ene Alairai ba Xoriiin 2 kolxoozuudta sovxoozuudhaa gazar tahalaza ygexe asuudal garhan jym, tere asuudal Moskvaada şiidxegdexee baina. 2-doxinь,—

Axiin xuşuunai azalş[...] gazar uhanaigaa g[...] erxe deerehee mal, o[...] agnuuri erxiledeg t[...] riaad-Mongol respyyb[...] xoito zaxaarxi raj[...] (Bauunta, Baigalai [...] lidxagdahan baina. T[...] zaxaarxi rajoonuudt[...] edlexe aakt mynөөd[...] dyi.

Gadna, tyseb[...]i jol[...] xaaminai aimagai kol[...] ta gazar edlexe [...] 1937 ondo ygtexe bai[...] on soo 5 kolxoozuud[...] jaa abaa.

Mynөө 748 kolx[...] gazarii xetedee edlex[...] aaktnuudii abhan b[...] 1937 ondo Agiin, Ula[...] noi, Zaxaaminai, J[...] Bargazanai, Oixonoi [...] dai koolxoozuud aa[...] abna.

Ybehөө tuşaagaadyi

Booxon. Buriaad - Jengyydei bylegei kolxoozuud 1980 ceentner ybehe gyrende tuşaaxa aad, oroidoo 570 ceentner tuşaagaa.

Bliyyxerei, Moolot[...] ninei neremzete k[...] negeş kilogram tu[...]

Xydөө

Hurgagşanarai atestaaca Tynkenei aimagta

Bajasxalanta xyxiyyn xyygedii komuniizmiin yzel surtalaar xymyyzyylxe, hain bişegtei ba gol yndehen erdemii şudalhan entyziaastnuud, jireedyin geroinuudii beledxexe zorilgo bol, ton xyndete xereg myn. Soveed hurguuliiin hurgagşiin nere—ton xyndete nere bolno. Tiime deerehee, paarti ba zasag hurgagşadta tusxai anxaralaa tabidag baina. Paarti ba zasagai ene tuxain anxaral oroldolgii manai soveed hurgagşad erxim zişeete xydelmerieer xariuulna. Attestaaca yngergehenei yrөөr elirhen xeden olon erxim hain hurgagşad bidenei dunda bii. Eneenii ende hajaxan Tynkenei aimagta yngergegdehen hurgagşadai attestaaca xaruulhan baina.

Tynkenei aimagta 104 hurgagşad attestaacada oroo. Edenei 72 xyniinь tyryyşiin dyrben klaasuudai bagşanar bolno. Exin klaasuudai hurgagşadai 15-ni dunda erdemtei (21 %.), 57 hurgagşadanь (79 proc.) doodo erdemtei baina. 5-10 klaasuudai 32 hurgagşadai mill negenь deede erdemtei. Tereenhee gadna, dyyreegyi dunda erdemtei hurgagşad (22 proc.) elon bii.

Eneen deerehee xaraxada, jixenxi hurgagşadai erdemiin xemzee ton baga, odoonoi eriltii jaabaş xangaxagyi baina.

Tiimehee, attestaaciin komiisa ton ysөөxen xyndenь hurgagşiin nere olgohon baina. Edeen soohoo, 17 xyndenь exim hurguuliiin hurgagşiin nere, 4 xyndenь dunda hurguuliin 5-7 klaasuudai hurgagşiin nere ba 1 xyndenь dunda hurguuliiin hurgagşiin nere olgohon baina.

1938 onoi aavgust negen xyrter şalgalta yxe (exin hurguuliin hurgagşad pedagogiis teexnikymei programaar; xysed bişe dunda hurguuliin hurgagşadai institutyydei programaar) ujalgataigaar hurguuliiin xydelmeride 66 hurgagşadii yldөөhen baina.

Hurgagşiin nere olhon hurgagşadai dunda өөreingөө xeregii medexe, pedagoogoi zaaxa meetod—teexnikii şudalhan ba erxim hain şanartai xydelmeri xaruuldag hurgagşad olon bii:

Buraajeva F. F.—Toorskiin xysed bişe dunda hurguuliiin IV klaasai hurgagşa. 1932 ondo pedagogiis teexnikym dyyrgөөhen, 4 zilei hurgagşiin staazatai, metoodikiin talaar beled-

xeltei, erxim hain xydelmeriin tylөө xeden udaa şagnagdahan ba kylьtyyriin udaarniguudai xizaarai xuralai delegaad.

Boboojeva A. A—Xerenei dunda hurguuliin bioologi ba ximiiin hurgagşa. 1931 on xyrter II zilde exin hurguuliin hurgagşa jabahan ba 1931 ondo bioologi zaaxa hurgagşa bolgogdohon. Boboojeva tusxai erdemgyiş bol, өөriingөө predmeedii hain medexe ba huragşadtaa erxim hainaar, oilgosotoigoor zaadag azai. Өөriingөө erdemii deeşelyylxiin tylөө oroldodog, mynөө Ulaan-Ydiin predagogiis institytydei bioologiin fakylьteedte ezeneer huradag ba şalgaltaa hain ygdeg baina.

Madasoon I. N.—Buriaad-Mongol xele ba literaruuriin hurgagşa. Dunda erdemtei bişeş haa, 6 zilde hurgagşa jabahan baina. Nyxer Madasoon—poeed. Buriaad-Mongol xelen deere uran zoxiool zoxioodog. Terenei tyryyşiin uran şylegei suglualbariinь 1932 ondo garhan. Soveed uranzoxioolşdoi sojuuziin geşyynei kandidaad. Өөriingөө predmeedei teoori ba meetodii hain mededeg, erdemee deeşelyylxiin tylөө xydelmerildeg, hurguulidaa lite-

ratuuriin kryzoogii xytelberiledeg baina.

Tusxai erdemeigөө talaar dutamagş haa, metoodikiin talaar erxim bele xeltei hurgagşanar bolxo deereheenь nyxed Boboojeva ba Madasoon gegşedte dunda hurguuliiin 5-7 klaasuudai hurgagşadai nere olgogdoo. Edeenhee gadna, **Xaragai M. A., Mynkөөjev V. N., Boldoonov V. L.** gexe mete xeden olon erxim hurgagşad bii baina.

Tereenhee gadna, urdanai xuuşan hurgagşad nyxed **Zdaanov D. I. ba Baaxanov M. V.** gegşed tuxai xelebel, iime: Nyxer Zdaanov 45 zilde hurgagşa jabahan, erxim hain metodiist myn. Nyx. Zdaanov ybege nahan bolzoş jabahan bol, klaasaa zişeete klaas bolgohon baina.

Nyxer **Baaxanov**—Xerenei dunda hurguuliiin direegtor, 29 zilde hurgagşa jabahan staazatai, erxim hain metodiist baina. Aimagai gyisedxexe komiteedei preziidiym bol, nyxed Zdaanov, Baaxanov gegşedte ga bijaata hurgagşiin nere olgoxo tuxai zuurşalga xehen baina.

Iime dyrşeltei hurgagşanar aimag dotoroo ysөөn bişe baibaş, pedagogiis dyrş nyydii helgen abalsaxa xydelmeri oroldoo өmxidxegdeegyi. Ilangajaa, Toorskiin xysed bişe dunda

hurguulida ene xereg baina.

Hurguulinuudii da direektornyyd, aimag relei tahag hurgagşa şelnyydii helgexe [...] tuxai hanalaa ton hu[...] han baina.

Hurgagşadai nere [...] gyişhaa, saaşadaa hu[...] gataigaar hurguulia yldegdehen zaluu [...] dai dunda xydelmeri zişee xaruuldag hurg[...] baina (Zdaanav O. I. rov J. M. g. m. busa[...]

Edenei xazuugaar, g[...] xydelmeriin eril[...] xagyi xynyyd olon ba na.. Attestaaciin kom[...] nyydii xydelmerihee[...] hen baina. Edener b[...] lei hurguulitai, oro[...] riaad xelenei grama[...] muu medexe, bodolgi yilii bodozo şadaxagy dika ba poliitikiin t[...] muu beledxeltei xyny baina. Tereenh[...] na, byrzyaa manai soveed nuudai xoorondo jam gyi geze xeledeg [...] (Jegodyyrov) bii.

Hurgagşadai tusxa[...] lii deeşelyylxiin [...] muugaar xydelmeri dana. Hurgagşadai x[...] instityydei progra[...]

a yxe johotoi hurgagşadai ..niinş eşene huralsalda xa..luulagdaagyi. Tiimehee, ..gagşadai erdemii deeşe..xe xydelmeriii deede şata.. tabiza, tusxai erdem ..gyi hurgagşadii xysed hu..alda xabaaduulxa xeregtei.

..xenxi hurgagşad jyrenxii ..mei talaar ton baga beled..ei. Doloon zilei erdemtei ..gagşad oros buriaad xele..ee talaar muu. Buriaad .. zaaxa jabadal (Xerenei ..guuli) ton muu tabigdahan ..a. 7 klaas dyyrgehen hu..şad tyrelxi xelendee ton ja.. medereltei baidag. Tynke.. hurguulinuudta oros ba ..aad xelenei yseglel ton ji..dutamag (Şuluutain, Zyyn..linskiin, Moondiin, Axa..siin, Gytiirskiin, Jeloovskiin ..guulinuudta baina. Buriaad .. hurguulinuudii dyyrgeed, ..adaxi tahagta orohon surag.. oros xele ton muu mede.. Zarim hurgagşad metoodi.. medexegyi baihanhaa oros ..ii huragşadta ton muugaar ..guulana.

..yrenxiidee, oros ba buriaad .. ba tereenei gramaatika ..n medexe baixiin tylee te..sel byxii Tynkenei hurguulinuudta dutuu jabuulagdana. Sebereer ba gramaatixiin alduugyigeer bişehen tetraadai tylee temesel jixenxi buriaad hurguulinuudta ygei baina.

Huragşadai zybeer bişexe ba zybeer ygee xelexe jabadalai tylee temesexii zarim dunda ba xysed b i ş e d u n d a h u r g u u l i i i n hurgagşad (Filleneenko, Tanxaajav ba busad) xeregtei deere toolonogyi. Olonxi hurgagşad metodiis beledxeleer ton dutamag, tere myrtee metoodika unşadagşgyi, unşaxa metoodikiin kniiigşgyi baina. Tiimehee, rajoonii pedagogiis biblioteeka emkidxexe, hurguulinuud ba hurgagşadii metoodikiin biblioteekenyydeer xangaxa şuxala baina.

Pedalogiis xazairuulal tuxai BK(b) Paartiiin CK-iin gargahan togtoolii olonxi hurgagşad mededeggyi ba huralsalai ş a n a r a i muu baihaniii e l d e b xyndetei xyndegyi ş a l t a g a a n toolezo eliryylxee oroldodog baina. Hurguulinuudta x y m y y z e lei x y d e l m e r i muu tabigdahan, xyygedei tyrelxidtei jamarş barisaagyi, xyygedei xamtiin bairanuud ba internaaduud yseen baina. Eneen deerhee, huragşadai huralsalda xandaxa jabadal ton muu baina. Zarim hurguulinuudai huragşadai huralsaldaa xandalga 50 proceentdoo xyredeg baina. (Goorskiin, Taalьskiin, Xobookskiin ba busad).

Gazeed ba zurnaalnuudii unşadaggyi, eneen deerhee olon ulasai, Soveed exe oronoigoo dotoroi baidalai asuudalnuudtai tanil bişe, jixedxedee, Ispaanidaxi dainai baidal tuxai ba Konstituuca tuxai medexegyi, nyxed **Staalin, Moolotov, Kaliinin,** geze xed geeşeb gexede medexegyi hurgagşad olon bii baina. Tynkenei aimagdaxi hurgagşadai 50 proc. uran haixanai literatuura unşadaggyi baina.

Odoo jabuulagdahan atistaaca hurgagşadta jixe hurgaal ygee. Hurgagşad bol, eehediingee dutuu dundii xysed mederen, eehediingee xariuusalgii oilgozo, tusxai erdemee deeşelyylxiin tylee temesexii şuxalada oloo. Gansa le, ene xerᵉgii zybeer, hatnaar emxidxexe xeregtei boloo.

K. A. Olzoojev.

Kinoo

„Soxiltodo soxiltoor"

„Soxiltodo soxiltoor" geze fiilьm, Beloryysiin seregei ookrugai 1936 onoi namarai maneevrii xaruulna. Maneevr exilbe. Seregyyd xojor byleg bolxo taharaad„seregleldexe" jym. Sereglelde̱ze baixadaa dain seregei hyyişiin yjiin onıhii byrimyhen xereglene.

Ogtorgoido, baglagar xara yylenei dunduur bulad şubuud eline. Xojor talahaa tulaldaan bolzo, „dain baildaan" byri jixe xyse abxa, ende tende teherhen yxer buugai homod, boombonuud, urgaza baihan modii yndeheteinь xobxo soxino.

Tomoş bagaş buunuud, pylimiooduud, batareinuud şagaahan, mergelhen jymee aldangyi imagta mergeer buudana. Iigeze baitar „daisan" argagyi diildeze gedergee suxariba. Tedeniii **„usadxaxa zaa bol usadxaxa"** geed xoinohoon erjyylgen bolxo jym.

Jabagan seregyyd, helmejee dalaihan morito seregyyd, biiixan tabxar taçaankanuud ziregeneed, zurganaad oin modonoi dunduur „daisanai" xoinohoo darana.

Gigaant jixe taank-amfiibinuud gol gorixii xyndelen garxadaa, uhii xojor teeşenь xaxa yheregeen sasana. Gol gorixon deegyyr tyrgen sag soo pontoon xyyrgenyyd tabigdaad, avtobronemaşiina, pylemiooduud uhanai nygeede erje deere xurdan tyrgeneer garna.

Xeden mingan jabagan seregyyd samoliood deere huuza agaarta garaad, paraşuudaar „daisanai" urda tee oşozo buuba. „Daisan", seregyydei ugtaza baihaniii ugta medengyi uragşaa dabxiza, seregyydte buta soxigdono.

„Daisan" daragdaa. Maneevriin dyn garba. SSR Xolboonoi Oboroonıiin Arkom, Soveed Xolboonoi Maarşal nyxer Voroşiilov maneevrai yjede xodo baiлsahan aad, jixe hain magtaal ygebe.

Oordento Beloruusiin bajalig talada, kombaajn, traaktor maşiinanuud xanxinaza, xynxineze xuriaalga dyyreze, ynder jixe urgasaa erşemtei xuriaaza abhan hain yderlelge, sengelelge **bolbo.**

Maneevr dyygehen seregşyyd kolxoozoi hain yderlelge deere urigdaza, xyndelyylne. Garmooşko xyxiyygeer duugarza, xeden paara seregyyd, kolxoozoi basagad xybyydtei xamtarza tyxerieelen taancalna. Garaa şangaar bazuulsaza, xen xendee ilalta amzaltii xyseze tarana.

Ene fiilьm manai seregei ali zergiin xyşeteiji xaruulna. Soveed oronoi araduud **„Soxiltodo soxiltoor"** geze fiilьmii duratai xarana.

Ulaan-Yde ba bişe rajoonuudai azalşad ene fiilьmii bygedeeree xaraza honirxoxo ba tiime baixii oroldoxo zergetei.

D. Orongoojev.

ZAKAAMINAI KOLXOOZUUD GEEGDELHEE GARIIT

Zakaaminai aimagai kolxoozuud azaxuin ba sojol kyltyyriinş talaar jixexen xygzeltetei j a b a n a g e b e ş, e n e e g e e r hanaagaa amaraza ogto bolxogyi, xarin uragşaa byri baxarxan jabaxa xeregtei. Tiigeeds, dutuu dunda zyilnyyd olon baina. Malai too tolgoiji olon bolgoxo 1936 onoi gyrenei tysebii dyyrgeegyi.

Ziişeelexede, Zaxaaminai aimagai kolxooxuud 1937 onoi janvaarь negende 16821 yxertei, 7142 aduu moridtoi, 6576 xoni jamaatai 670 gaxaitai baixa johotoi baigaa. 1936 onoi dekaabrь 20-noi medeegeer kolxoozuudanь 15405 yxertei, 6681 aduu moritoi, 6206 xoni jamaatai ba 592 gaxaitai bolhon baina.

Eneen deerehee bodoxodo, Buriaad-Mongol respyyblikiin azalşadai delegaacada nyxer Moolotovoi zaxihaniii Zakaaminai kolxooznıguud xysed bejelyyleedyi jabana. Mal azalai xydelmeriii onşotoi zyheer emxidxeze şadaagyinь, kolxoozuudta xaragdana. Yligerlexede, Xuzarai somonoi „Intenacionaal" kolxoozoi tyryylegşe nyxer Namsarain mal azalda jabaza baihan zonoo xysed medexegyihee gadna, ma! azalda xen jamar staxaanovtan baihaniii medeegyi huuba.

Byrgiin somonci „Ulaan Kamni" kolxoozoi yxerei feermii erxilegşe „malai xaruuhan oa baidal erxim hainaar emxidxegdee" geze bardamaar xeereze huuxa jym. Ynen baidalinь xaraxada, yxereinь baira soo ybedegte yxyreme şabaahan xajagdaagyi, xyiten harxigar daltai, 15 yniee, 16 biruu xaraza baihan nyxer Pelzed Dorziin gegşe, 200 garan sazan gazarhaa holoomo myr deeree yrgeleze jababa. Ybehe holoomoo şirexe unaa şargagyi, yxertei orxigdohon tere Pelzed yrgeleze zeehen holcomooroo yniee biruugaa tezeexe ujalgatai baiba xa.

Ydeşiin xanxinana zabar soo ylen xoohor ynieedyyd yygenelden meereldeн baiba. Xaan: haaş xalxabşagyi xorioo soo, barьbo deeree boxinohon biruunuud, boribolioo şingi gansa negeer holoomoo tyyze baiba. „Erxim hainaar" emxidxehen xaruuhan geze eneniii xelebe geeşeltee?

Xabarai tarilgiin beledxeleer Zakaaminaixid byriş jixe dutuutai. BMASSR-n Gazartariaalangai arkomaadai tysebeer, Zakaaminai aimagai kolxoozuud 10397 gektaar tariaa jirexe xabar xexe baina. Tereendenь 14386 ceentner yrehen xereglegdexe aad, dekaabriin hyylei medeegeer miin 8457 ceentner yrehe xadagalhanbaigaa. Urgasii deeşelyylxee saha tegtooxo, şibxe zeexe, ynehe sugluulxa g.m. agroxemzeenyyd martagdaşhan baina. Maşiina zebsegei zahabariii exileegyi.

Tariaa soxilgo duuhaagyi. Eneen deerehee şaltagaalza, 1936 onoi olxo urgasa xubaariii jixeer xoişo tataba. Dekaabriin hyylеер Zakaaminai aimagai 34 kolxoozuudhaa miin 5 kolxooz olzo xubaariii xehen baigaaşhaa, tedenь gazarai tahagaar batalagdaadyi.

Aradzonoigoo azaxuin tyrgeneer eedelheniii aimagai xytelberilegşed ylyy gartar segneze, kolxoozuudaigaa xydelmeride yder byriiin operatiiv xytelberiee huladxaa. Yligerlexede, aimagai ceentrhee 20 kilomeetr gazarta baihan Byrgiin somonoi Leeninei neremzete kolxoozdo aimagai xytelberilegşedhee 1936 on soo negeş xyn jabaagyi (kolxoozoi tyryylegşe nyxer Xandazabai ygehee).

Aimagai gazarai tahag (naçaalьnig Xazagaajev) kolxoozuudai azal xydelmeriii emxidxen jabuulxa yyrgee xysed dyyrgenegyi. Malai too tolgoiji olon bolgoxo 1936 onoi gyrenei tyseb gargahanhaa xoişo zilei dyyrter şalgaagyi. 1936-37 onoi kolxoozuudai malai tezeelei balaansii garguulxa tuxai kolxoozuudta tobtoi zaabri ygeegyi ba olzo xubaariii sag soonь dyyrgyylxe xemzee abaagyi. 1936 onoi dekaabrь 20 xyrter xabarai tarilgiin tyseb aimag deeree zoxicozo kolxoozuudta elьgeegyi baigaa.

Tariaanai soxilgii şamduulza, kolxoozuudai olzo, urgasa xubaariii tyrgedxexiin orondo, xarin gazarai tahagai xytelberilegşed „manai aimagta maşiinagyi deerehee tariaa soxilgo duuhaxaydii; kolxoozuudai olzo, urgasa xubaariii hajadaaş dyyrgexe argagyi" geze, johotoi oportuniis tendeence kolxoozuudta delgeryylhen baina.

R. Cedenei.

Respyyblike

Kvaartalai tyseb dyyrgee

Xiaaxta. 2 dugaar Taba dai somonoi soveed 193 dyrbedexi kvaartal soo gaar taban zilei 4 dexi zil halamziin obligaaciin 29(oruulxa baihanaa 100 oruulba.

Somonoi soveedei tyry **Dandarai**, zboorşiguud: **Ç noi** ba **Cerenei** gegşed e delmeride ton erşemtei be.

Dagba Zamьj

Şine haixan ba

Xiaaxta. Aimagai tyb ta goorotdo 1936 on soc baani barigdaba. Şine j teexnikeer barigdahan, xanatai, dotoroo haruul, barilga bolbo.

Dagba Zamь

Avtomaşiina abl

Selenge. Orongiin sc „Ulaan Traaktor" kolxoo riaanai urgaca ener zil hain baiba. Ylyy garhan koperaacada tuşaaza, a av tomaşiina abba.

D.Lubs

31 exenerte gyi tuhalamza

Ulaan - Onon. BMASSI Arkomsoveedoi togtooloor . Ononoi aimagai olon x tei 30 exenernyyd zil 2 - 2 mingan tyxerig, 1 4 mingan tyxerig gyrei halamzii abxa bolbo.

C. N

Xariuusalgata redaaktorii orologşo D. ARDIIIN.

Jaruuniin zaluu zoxioolşodoi sliood bolbo

Janvaariiin xojoroi yder Jaruuniin aimagai bagaşuud pioneernuudai urgaza jabaa uran zoxioolşodoi ba uran zoxiooloi kryzoogoi geşyydei sliood bolbo. Ene sliood deere aimag sooxi zurgaan hurguuliinuudai dergedexi uran zoxioo loi kryzooguudhaa 27 xyn xamtaraba. Myn Gyndiin xysed bişe dunda hurguuliin huragşad, xyygedei **„Bulag"** geze zurnaalai aavtornuud jirehen.

Ene sliodto zoriuulhan, **„Bulag"** zurnaal ba kryzoog byxenei gargahan uran zoxioloi gazeeduud, sliood bolhon klyybei xaniiji gojoogoo.

Baha ende xyygedei darxalhan, ojohon ba zurahan zyilnyydeer ajatai zoxidoor nairuulhan viistavka emxidxee. Ene viistavka deere naiman noomir **„Bulag"** zurnaal baihan. **Feiykoovci** zurahan, Staalinai ba Pyyşkinei zurag, myn „Ilyni" geze jixe gojo zurag. Egetiin hurguuliiin huragşa **Oikinovoi** darxalhan aeroplaanai modelь. Egetiin adagai huragşa **Cerenzabai** ojohon xubsahad g.m. xeden olon jike seber gojoor byteehen jyymenyydii asarhan baina.

Ene sliood deere şuxala asuudal xelsee: 1) eehedeingee uranzoxiooloi saaşadaa jaaza xygzexe tuxai; 2) aldarta aguujixe zoxioolşo Pyyşkinei nygşeheer 100 zil bolhonoi oido zoriuulhan beledxel tuxai. Sliiodto jiregşed, eehedeingee sylegyydii unşaza baigaad jixe edibxiteigeer ygenyydii xelee.

Janvaariiin 3-ai yder aimagai xytelberilegşedte bygedeeree orozo, erxim xyyged eehediingee zoltoi sengeleg xyxiyyn baidal tuxaigaa todo honoroor xelexehee gadna, eehedeingee uran şylegyydii unşaza, duunuudii duulaa. Aimagaigaa xytelberilegşedte eehedeingee zurahan zuraguudii, darxalhan, ojohon jyymedee beleg bolgozo ygee.

Aimagai xytelberilegşed ene hain yysxeldenь tuhalxabdi geze, bygedinь nom debtereer şagnahan baina.

Z. Tymenei
C. Nomtiin.
Z. Baldanzabon.
D. Cerendorziin.

Erdemde surxa bi

Staalinai Şine Konstituuciin 121 deki zyilde **„SSSR-ei graazdanuud erdem hurxa erxetei baixa"** gehen baina.

Bi mynee 18 nasataib. 1928 onhoo xoişo hurguulida jabaza exilehen bainab. Dyrben zil hurguulida jabaxadaa, 5 daxi klaasii dyyrgehem. Hurguulida jabaza baixadaa, zaalgahan jyymee byrin oilgodog, erkim huragşa geze huragşadai dunda toologdodog hem bi.

Staalinai Konstituucaar batalagdahan erhe syleeji byrin edleze, saaşadaa erdemde byri oroldosotoi hurxab. Mynee sagai ylişegyi jixe tyyxete dokymeent bolhon Konstituucii zoxioogşo nyxer Staalinda kigaargyi bajarlahandaa, erdemde huraxa zorigni ulam xursadana. **Balzanai Buda.**

Zakaaminai aimagai Burkavdivizoonoi ner. kolxoozoi geşyyn.

Exenerei narailalgii ybeşegyi bolgoxo tuxai

Exenerei narailalgii ybeşegyi bolgoxo asuudalai konfereencada Moskvaagai moziin doogtornuud suglaraza, konfereencenь dekaabriin 29-de neegdebe. Ene konfereencada 300 delegaad ba rajoonuudhaa jirehen 120 ailşad xamaadana.

Exenerei narailalgii ybeşegyi bolgoxii duradxahan oordento professoor nyx. A. Jy. Lurьjee gegşiin meetod niite deere delgereze baina. Ene meetodeer Moskvaagai moziin 129 rajoonuudta 17.000 exener ybeşegyigeer narailahan baina.

Ene konfereenca deere exe nerei narailalgii ybeşegyi bolgoxo asuudal tuxai akademiig L. A. Orbeeli, professor V. K. Xorooşko ba busad elidxexe.

SONOSXOL

Byxexolboonoi Komuniis (bolьşeviig) Paartiiin Buriaadmongol Moziin Komiteedei, BMASSR-i Tybei Gyisedxexe Komiteedei, Profsojuuzai Buriaadmongoloi Soveedai O O R G A N

BURIAADMONGOLOI YNEN

GAZEED 1937 on soo yder byri GARXA

ŞAMDAZA ZAXIGTII

ZAXIXA YNENЬ: 12 hariin — 15 tyxerig;
6 hariin — 7 tyxerig 50 myn.;
3 hariin — 3 tyxerig 75 myn.;
1 ha- in — 1 tyxerig 25 myn.;

BYXELI ZILEER ZAXIGTI

Poogtiin tahaguud, naidalgatan, bişeg zeegeeşen, „Sojuuzpeçaatiin" aimaguudai tahaguud zaxilii abdag

Myneeder
Kinoo-teaatrta
Kinoo „Progree
„Anteek policmejstr
(Duugardag)
Kinoo „Erdem"
„Vrataarь"
(Duugardag)

Redaakciin aadres: Ulaan-Yde. Ceentrosojuuziin 19. Redaakciin telefoonuud: xariuucalgata redaaktorai—3-44, xariuucalgata sekretaarai—3-23. xy azalai xeltesei—7-55, azayiledberiin xeltesei—5-07.

Noomir gargahan N. Ceveenei. Verstaalagşa S. BATIIN. B.-M. Praavda ba Ynenei tipografi. Ypolglavliit 130